

ROZHLEDY TECHNICKÝCH ZBRANÍ

ROČNÍK III. Redaktor: Podplukovník Ing. Dr. techn. Vladimír Hájek.

ČÍSLO 1.

— ger:

Boj o řeky podle maďarské doktriny.¹⁾

I. Úvod.

Účelem tohoto článku je podati přehled maďarských názorů a hlavních zásad pro boj o řeky podle maďarského Polního řádu a některých jiných předpisů a pomůcek. Látka je v duchu maďarského předpisu rozdělena na tři stati: přechody přes řeky, obrana řek a boj říčních sil. Jednotlivé operace jsou vyličený hlavně s taktického hlediska a doplněny nejnútnejšími technickými údaji. Maďarský Polní řád je — vzhledem k době vydání (1924) velmi úplný a řeší věc až do podrobností.

Pro nás jsou zvlášt zajímavé zejména směrnice pro užití říčního loďstva v rozličných údobích boje.²⁾

Vodní toky mají v Maďarsku vysoký vojenský význam, neboť velké řeky (Dunaj, Tisa) jednak rozdělují zemi od západu k východu na tři části, jednak tvoří část přirozených hranic (Dunaj, Dráva, horní Tisa) nebo mohou býti vhodnými záchytnými čarami pro obranu uvnitř země (Tisa, Rába). Nelze upříti, že se při každé operaci většího rozsahu na maďarském území musí počítati s vodními toky buď jako s podporou nebo jako s překážkou.

Proto maďarská vojenská správa věnuje otázce boje o řeky značnou pozornost jak v mírové organisaci vodních toků pro vojenskou potřebu, tak vybudováním ženijního vojska a v poslední době zdokonalováním jeho prostředků a pečuje o řádný teoretický i praktický výcvik velitelů a vojsk v boji o řeky.

1. Organisace ženijního vojska.

Ženijní vojsko bylo po odchodu dohodové kontrolní komise (1927) široce vybudováno, takže dnes v maďarské armádě připadá 1 ženijní rota na 2 prapory pěchoty.³⁾ Mimo uvedený již ženijní prapor říční stráže má honvédstvo:

3 ženijní prapory,
cyklistickou ženijní rotu,
mostní, železniční a světlometné jednotky.

Ženijní materiál byl převzat bez větších změn z rakousko-uherské armády. Z válečných mostů je to mostová souprava Biragova,

¹⁾ Srovnej s našim předpisem „Boj o vodní toky“. Praha 1932.

²⁾ Budou uveřejněny zvlášt. (Pozn. red.)

³⁾ U nás naproti tomu jen 2 žen. roty pro divisi, t. j. na 12 praporů pěchoty. (Pozn. red.)

dále železná mostová konstrukce Herbertova, Kohnova a Rothova-Wagnerova.⁴⁾ V posledních letech jsou prováděna některá zlepšení v únosnosti a dopravě souprav (na př. u soupravy Biragovy je zkoušena motorisace) a zaváděn též lehký materiál pro přeplování hlídek (plovací měchy vlastní a německé konstrukce) a zkoušeny některé cizí vzory útokových lávek. Pro operaci na řekách má Maďarsko vydatné zdroje materiálu a personálu v lodních parcích říčních dopravních společností a v místních plavidlech (přívozy, loďky atd.).

V ýcvik v boji o řeky je intensivní u ženijního vojska i v ostatních jednotkách armády.

Ženijnímu vojsku slouží několik velkých cvičišť na Dunaji (Budapešť, Ráb, Baja) a na Tise (Szeged), mimo ženijní vojsko zabírá výcvik na vodě valnou část výcvikové doby zákopnických jednotek pěchoty (14 rot a 7 čet) a jezdeckta (4 eskadrony) — tyto jednotky jsou v letním období soustřeďovány k vodnímu výcviku do několika velkých cvičišť.⁵⁾

Z výcviku armády — mimo velitelská cvičení a cvičení vyšších jednotek, která zhusta mají za námět boj o řeky — zasluhují zmínky první velké poválečné maďarské manévry roku 1929, při nichž severní strana (zesílená pěší divise a jezdecká brigáda) přecházela Dunaj u Duna-földvár za součinnosti říční stráže.

2. Organizace říční stráže.

Vojenská organizace a střežení vodních toků v míru je úkolem říční stráže (Folyamőrség), která, formálně jsouc podřízena ministerstvu vnitra jako pořádková policie, je zcela vojensky organizována, vyzbrojena a cvičena, takže ji lze právem pokládat za součást maďarské armády.⁶⁾ Říční stráž má okrouhle 200 důstojníků a 1700 mužů a v jejím svazu je:

říční loďstvo — 7 obrněných hlídkových lodí, 3 obrněné motorové čluny, řada dopravních a pomocných lodí a motorových člunů, oddíl protiletadlového dělostřelectva, protipovodňový (= ženijní) prapor,

dopravní a policejní pobřežní orgány — přístavní kapitanáty na Dunaji, Tise, Drávě a na Blatenském jezeře s pobřežními hlídkami rozmístěnými po celém toku splavných řek,

výcvikové jednotky.

Výzbroj říční stráže, povolená mírovou smlouvou, je 24 děl, 35 kulometů, 650 pušek (zákon čis. XI/1922). Osobami je říční stráž doplňována podobným způsobem jako honvédstvo.

O užití říční stráže a jejich složek ve válce bude pojednáno na konci tohoto článku.

⁴⁾ Stejně je tomu u nás. (Pozn. red.)

⁵⁾ I v této příčině je maďarské žen. vojsko bohatěji vybaveno nežli naše. (Pozn. red.)

⁶⁾ U nás tomu tak není. I zde je organizace maďarská mnohem důkladnější. (Pozn. red.)

II. Boj o řeky podle maďarského Polního řádu.

1. Všeobecné zásady.

Maďarský Polní řád (Harcászati Szabályzat⁷⁾ „E-1“ z r. 1924) obírá se v § 75, 2. sešitě velmi podrobně na 55 stránkách bojem o řeky v různých obdobích operací a pojednává samostatně o přechodech přes řeku, o obraně řeky a o užití říčních sil. V úvodě je všeobecně charakterisován co do směru toku vliv vodních toků na vedení operací.

Tyto zásady jsou v plné platnosti jen pro větší řeky, vliv menších toků na operace je daleko menší, přechod méně obtížný, obrana nenalézá v nich dostatečné opory.

Toky rovnoběžné se směrem operace skýtají výhodu útočníku, jen jsou-li na křídle operačního prostoru a zesilují tak zajištění boku. Jinak překážejí operační volnosti útočníka, rozděluje jeho síly, jsou na závažu spojení a znesnadňují manévry zálohami a přesuny sil. Lépe může podobných toků využít obránce, který — má-li dosti času k přípravě obrany — může s úspěchem postupně zničit rozdělené síly útočnickovy.

Řeky křížící směr operací ztěžují sice všeobecné útočný boj, skýtají však útočníku plnou volnost manévru, umožňují mu využití překvapení a hospodárnost silami a nerušené provedení všech příprav. Předpis připomíná, že se každý přechod přes vodní tok zdaří, je-li dobře připraven a vybaven vojsky a technickým materiálem. V o b r a n ě skýtá vodní tok výhodu jako dobrá překážka, kterou získá obránce čas k přípravě odvetné akce. Obrana řeky má mít vždy útočný ráz, snahou je využití rozdělení nepřátelských sil řekou.

2. Přechod vodních toků.

(Folyamátkelés — § 1214—1273 HSz.)

Všeobecné zásady.

Úspěšný přechod přes vodní tok podle HSz. závisí — mimo řádnou přípravu a rychlé a rázné provádění operace — na důkladném průzkumu, na dokonalém utajení a vyhledávání překvapení a konečně na řádném zajištění celé operace a zejména míst přechodu.

V průzkumu, který dělí předpis na všeobecný a podrobný místní průzkum, tento pak na bojový a technický, není rozdílu proti běžným pravidlům.

Všeobecný průzkum slouží k získání celkového obrazu o situaci, aby bylo možno určit prostor a šířku přechodu a dalšího útoku, stanovit prostory výhodné nebo možné k přechodu a místa demonstračních přechodů.

Bojový průzkum má za účel zjistiti nepřátelskou situaci, podmínky přechodu a jeho zajištění, stav komunikací, vyhledání pásma a prostorů pohotovosti, podmínky útoku na druhém břehu a palebné podpory z přílehlého břehu, obhlídku terénu s hlediska příprav a podmínky pozorování vlastního a nepřátelského.

⁷⁾ Pro maďarský Polní řád je v dalším textu užíváno zkratky HSz.

Na základě bojového průzkumu se zahájí podrobný technický průzkum, jímž se určí celkové rozdělení úseku přechodu (přesné určení pásu a míst pohotovosti a přechodu), podmínky převážení a stavby mostu a stav cest k místům vedoucích, potřebný materiál a pracovníci, technické poměry řeky (přechody, břeh, porost, skryty a možnosti maskování, šířka řeky, rychlost vody, stav koryta, profil), čas potřebný k převážení, využití přítoků ramen a ostrovů atd.

Utajením má býti nepřítel oklamán o přípravách, místě a čase přechodu, udržován v nejistotě a překvapen zahájením přechodu. Přechod přes řeku skýtá zpravidla velmi výhodné podmínky pro taktické překvapení, které je též nejdůležitější podmínkou zdaru operace. Všechny přípravy je třeba prováděti skrytě a dále od řeky, všechny přesuny se dějí v noci; průzkum se provádí na široké frontě též mimo prostor přechodu, vlastní vojska jsou informována o místě a čase přechodu co nejpozději, je třeba se vyvarovat zbytečných dotazů u obyvatelstva; z osad je nutno odstranit psy — předpis též doporučuje propustiti klamně zpravené zajatce a zameziti, aby nepřítel nezahl přislušníky maďarského vojska. K zdaru překvapení je třeba prováděti přechod na široké frontě a doprovázeti jej demonstračními přechody, na nichž však je nutno skutečně přecházet, nikoliv jen přechod předstírat. Vojskům provádějícím demonstrační přechod nesmí býti známo, že jejich úkol je jen klamný, přechod započne zpravidla dříve (1—2 hodiny) před skutečným přechodem, místa klamného přechodu jsou vzdálena nejvýše 5 km od míst skutečného přechodu.^{*)}

Zajištění přechodu dělí předpis na taktické a na technické.

Taktické zajištění je úkolem ochranných jednotek (fedező csapat); ty — rozloženy jsou do šířky na přilehlém břehu — podporují palbou převážená vojska. Jsou složeny hlavně z dělostřelectva a z kulometů, pěších rot se užije jen výjimkou (úzké toky, nedostatek kulometů). Není-li možné plné překvapení, přidělí se též světlomety. K taktickému zajištění patří protiletadlová obrana (děla, kulomety, silné stíhací letectvo) soustředěná zejména u mostů a ochrana míst přechodu proti nepřátelskému loďstvu (říční přehradu).

Technické zajištění záleží v přímé ochraně míst a zařízení k převážení před poškozením na vodě — je úkolem vodních hlídek na loďkách nebo pontonech opatřených trhavinami a někdy i světlomety, které odstraňují plovoucí překážky (kmeny, miny, nástrahy, ledové kry) a jsou doplněny povodňovými hlídkami na břehu, spojenými s místy přechodu telefonicky.

Volba míst přechodu.

Přechod se musí dít na široké frontě na několika místech současně, z nich na takticky a technicky nejvýhodnějším místě se volí těžiště přechodu (súlypont). Vzdálenost míst musí souhlasiti se zásadou soustředění sil a s požadavkem, aby se jednotlivé skupiny mohly podporovat, nepříteli však aby nutily k tříštění sil.

Při výběru místa přechodu rozhodují hlavně taktické požadavky jako dobré podmínky k útoku a k vytvoření předmostí na druhém břehu,

^{*)} V této příčině je maďarský předpis mnohem podrobnější nežli náš. (Poznámka redakce.)

dobré pozorování a možnost vydatné palebné podpory z přilehlého břehu, výhodný terén, jako na př. ohbí otevřená k nepříteli. Technicky je vyhledáváno místo s mírným tokem (do 1'5 m/sek.), s pevným a hlubším korytem, s proudnicí rovnoběžnou s břehy a s místy vhodnými k přípravě materiálu (ostrovy, ramena). Břehy mají být nejvýše 2—4 m vysoké a schůdné — pro překvapení nepřítele však se zhusta volí zdánlivě méně schůdné prostory. V celku se tyto směrnice málo odchyľují od všeobecných zásad pro přechody, pro postup na druhém břehu jsou však dány velmi přesné směrnice.

Na nepřátelském břehu určí velitel po obhlídce pro každé nebo společně pro několik míst přechodu útočné cíle.

Prvním cílem je užší předmostí (szűkebb hídfő), jímž je dobře znatelná terénní čára o poloměru 2—4 km od místa přechodu (7—9 km²). Toto předmostí chrání místo přechodu před přímým útokem a před dělovou palbou řízenou z pozemních pozorovateľen a umožňuje rychlý přísun záloh. Dobudou ho vojska prvního převáženého sledu a zařídí se na něm k dočasné obraně za podpory dělostřelectva ochranných jednotek; tento sled je třeba hojně vybavit kulomety a zásobit střelivem.

Druhým cílem je širší předmostí (tágabb hídfő), jehož poloměr dosahuje nejvýš 6—8 km. Toto předmostí se získá útoky dalších převážených jednotek, které postupně rozšiřují užší předmostí tak, aby se vojska mohla udržeti a rozvinouti na druhém břehu k pravidelnému útoku. Dobytím širšího předmostí je skončeno hlavní údobí přechodu a nastává další útok, aniž se předmostí zařizuje k obraně.

Druhy přechodu.

Po taktické stránce dělí předpis přechody na přechody bez odporu nepřítele, na přechody řek, které nepřítel jen pozoruje a na násilný přechod. Po technické stránce se mluví o překročení řek po stálých přechodech, a přebrodění, přeplavání, převážení a o stavbě válečných mostů, — těchto dvou druhů přechodu je zpravidla užíváno při překročování nepřebrodných toků. Taktické druhy přechodu jsou vylíčeny v dalším odstavci.

Zajištění neporušenosti stálých přechodů (mosty, přívozy, brody) má být provedeno vždy, kdykoli to dovolí situace; je třeba užiti všech prostředků (rychlých jednotek, loďstvo), aby bylo řeky dosaženo včas a aby nepřítel nemohl přechody zničit. Je to nejvýhodnější způsob přechodu, jemu se podobá přechod menších řek po ledu (v zimě) nebo brody.

Přebrodění (átgázolás) získá útočníku čas a ušetří ho zbytečných prací.

U řek s malým počtem stálých brodů doporučuje předpis vyhledat jiná místa k přebrodění, neboť stále brody budou dobře střezeny a hájeny.

Přeplování (átúsztatás) užívají k rychlému dosažení druhého břehu hlavně průzkumné jednotky, na př. jezdecké hlídky, někdy i větší části (čety, eskadrony).

Převážení (áthajózás) se děje hlavně pontony mostových souprav — u 1. sledu vojsk doporučuje předpis hojně užívat loďek a místních prostředků (menší viditelnost, lepší možnost rozptýlení). Mostní souprava může převéztí najednou zhruba pěší rotu (160 osob) a vyžaduje 250—350 m břehu. Na jednom místě převážení lze mít 1—2 soupravy. K převážení divise je třeba šířky 1'5—2 km. Je nutno počítati se silnou

zálohou materiálu (100%) a personálu (30—50%) — za přechodu řeky, jež je nepřítelem jen pozorována, dostačí v záloze — až 2 dvoudílné pontony pro soupravu. Záloha je umístěna blízko míst přechodu, často pro dvě místa společně. Převážena vojska se rozdělí na sledy podle obsažnosti plavidel; první sled divise — 5 až 6 rot s kulomety a s doprovodnými zbraněmi — odrazí najednou, další sledy jsou převáženy postupně vracejícími se plavidly. Koloběh pontonů přes řeku širokou 300 m trvá asi 30 minut, při užití motorů, t. j. propulsorů (u druhého a dalších sledů), se rychlost může zvýšit až trojnásobně.⁹⁾

Stavba mostu (hídverés) se zahájí, jakmile je dobyt úžší předmostí, t. j., když místo stavby je chráněno před soustavnou a pozorovanou dělovou palbou. Zpravidla je pro divisi staven 1 válečný most (hádihíd) s únosností 25 tuny. Na velkých řekách lze most nahradit dočasně parními přívozy. K stavbě 100 m válečného mostu je třeba zhruba 3 mostových souprav (Birago) a 1½ ženijní roty — počítáno s 50% zálohou materiálu a pracovníků — souprav pro stavbu mostu nelze užit k převážení.

Válečný most je nutno co nejdříve nahradit těžkým nebo výpomocným mostem (szükségihíd) s nosností 55 tuny, jeden most dostačí pro několik divisí.¹⁰⁾

Příprava a provedení přechodu.

Při přechodu řeky bez odporu nepřítele se zpravidla ihned započne stavět most po převezení nejnútnejších zajišťovacích jednotek.¹¹⁾ Taková situace se obvykle naskytne za postupu u předvojů nebo u rychlých předsunutých jednotek, a proto je nutno přidělit jim motorisované mostové soupravy a ženijní jednotky, aby mohly využít situace a získat předmostí, dříve než nepřítel dosáhne řeky a zařídí se na ní k obraně. Takové předmostí se rychle zesílí částmi hlavních sil (kulomety, doprovodné zbraně a děla) a zajistí dočasně vpřed vyslaným ochranným dělostřelectvem na přílehlém břehu, aby vojska nebyla vržena přes řeku do příchodu hlavních sil. Vhodně může spolu působiti říční loďstvo.¹²⁾

Je-li řeka nepřítelem jen pozorována, je třeba být značně pružným v přípravě a provádění přechodu a pečlivě vyhledávat překvapení. Přechod se obvykle provádí v noci bez dělostřelecké přípravy, palbná podpora ochranných jednotek se zahájí až po započetí převážení nebo při přiblížení plavidel asi na 200 m k druhému břehu, aby nepřítel neměl času k odvetným opatřením. První sled musí dosíci druhého břehu ještě před rozedněním a rychle postupuje vpřed. Další vojska jsou urychleně přepravována, aby bylo co nejdříve zajištěno široké předmostí. Neždaří-li se přechod na některém místě, je třeba rychle přesunouti vojska a materiál na místo, kde byl úspěch. Tak se mnohdy vedlejší prostor změní

⁹⁾ Maďarský předpis udává konkrétnější čísla nežli náš, zejména co do počtu záloh a pro použití propulsorů. (Pozn. red.)

¹⁰⁾ Únosnost lehkého a těžkého válečného mostu Biragova je volena jako v našem předpise. Náš výpomocný most je však 4t nebo 8t. Náš předpis žádá kromě lehkého válečného mostu ještě těžký převoz pro divisi 1. sledu. (Pozn. red.)

¹¹⁾ Stejně nařizuje i náš předpis. (Pozn. red.)

¹²⁾ Tato nařízení jsou určitější nežli naše, zejména pokud se týká přidělení motorisovaných mostových souprav. (Pozn. red.)

ní v hlavní prostor přechodu a na něm se soustředí všechny volné prostředky. Další boj má týž ráz jako za násilného přechodu. Zahájí-li nepřítel protiútok, brání se převezená vojska na místě až do příchodu záloh.

Násilný přechod.

Násilný přechod (erőszakos átkelés) se v pohybné válce provádí proti nepříteli, zařízenému na řece k obraně. Po rozhodnutí k přechodu je třeba předem vrhnouti na řeku nepřátelské síly ponechané snad na přílehlém břehu (průzkumné jednotky, předmostí atd.). Násilný přechod vyžaduje množství materiálu, silného dělostřelectva, důkladné obhlídky a plného utajení.

Podle výsledku průzkumu vydá velitel rozkaz pro přechod, vydávaný obyčejně ve formě zvláštních rozkazů; rozkaz u divise obsahuje: zprávy o nepříteli,

všeobecnou myšlenku manévru (prostory přechodu, cíle, dobu zahájení,

uskupení a úlohu ochranných jednotek, event. říčních sil, sestavu, umístění a úlohu přechodových skupin (vymezenou prostorem a časově) a určení velitelů převážení a mostu, umístění a úkol zbývajících sil divise, podmínky jejich přechodu, provedení demonstračních přechodů, průzkumné a bojové úkoly letectva, místo, dobu a prostředky pro stavbu válečného a výpomocného mostu, zajištění, spojení a spojovací službu, obranu proti letectvu a plynu, zamlžení, užití světlometů,

směrnice pro služby, zejména pro zásobování střelivem.

Technicky je přechod u divise řízen technickým velitelem přechodu. Je jím vyšší ženíjní důstojník přidělený k štábu divise. Jemu jsou podřízeni ženíjní důstojníci, velitelé převážení a velitelé mostu (na každém místě převážení a na místě stavby mostu).

Materiál a vojska jsou k řece přisunuta až v poslední noci; do té doby jsou soustředěna ve vzdálenosti 5—8 km od řeky. Materiál je převezen do míst pohotovosti (készenlétihely) — podle našeho nového předpisu se zovou „místa vyčkávacími“ — vzdálených asi 600—700 m od řeky (hluk vozů je slyšet asi na 1 km), odtud pak nesen ženisty a vojsky 1. sledu do míst úkrytů (rejtekhely) — naše místa pohotovostní — jež jsou asi 50 m od řeky.¹³⁾ V těchto místech jsou vojska a materiál připravena nejméně 1 hodinu před zahájením přechodu. Do téže doby zaujmou svá místa též ochranné jednotky a další sledy vojsk.

Přechod bývá zahájen za svítání, za dne lze jej započít, jen když je špatně vidět (mlha), nebo s užitím umělé mlhy. Zřídka bude možno započít přechod s plným překvapením za noci, bude to někdy však nutno, na př. při velmi výhodných podmínkách obranných u nepřítele a při nevýhodném terénu pro útok na druhém břehu v takových případech přejde za noci s překvapením první sled, další pak následují za svítání.

¹³⁾ Náš předpis neudává žádných vzdáleností, nýbrž praví, že místa vyčkávací jsou „poměrně blízko vodního toku, skýtající spolehlivý skryt a co možná kryt“, a místa pohotovostní že jsou „co nejblíže vodního toku“. (Pozn. red.)

Dělostřelecká příprava.¹⁴⁾ Před násilným přechodem zpravidla předchází krátká a mohutná dělostřelecká příprava, která započne ke sklonku noci, nejpozději pak, jakmile je 1. sled připraven k odražení od břehu. K přípravě je třeba využít zejména baterií postřelujících břeh bočně nebo podélně a chrániti palbou boky převážených skupin. Palby se účastní všechny kulomety ochranných jednotek.

Dělostřelectvo s počátku umlčuje nepřátelské baterie a opěrné body. Jakmile se začne převážet, soustředí většina baterií palbu na břeh před jednotlivé skupiny, část dělostřelectva pokračuje v střelbě na baterie a na zálohy.

Po dosažení břehu prvním sledem vojsk přenese dělostřelectvo na znamení palbu a podporuje útok pěchoty. Další postup pěchoty a palebná podpora jsou často řízeny časovým rozvrhem. Zhusta se užívá pohyblivé palebné přehrady a zvláštní baterie jsou určeny k potírání nových cílů. Zvláště důležité je oslepowání pozorovatelů. Rádné spojení s pěchotou bude s počátku zřídka možné, palba bude obvykle řízena podle pozorování orgánů dělostřelectva.

Někdy bude třeba, aby první sled vyčkal na břehu posily, aby mohl být zahájen útok plnou silou. Tu ochranné jednotky musí vyvinouti nejvyšší palebné úsilí, aby zabránily vržení prvního sledu do řeky.

Krisí celého přechodu je zachycení prvního sledu na druhém břehu a vyrazení k dobytí užšího předmostí. Hned po převezení tohoto sledu se pokračuje v přepravování další pěchoty s kulomety, s doprovodnými zbraněmi a s horskými děly, poté se převáží munice, spojovací jednotky, štáby, orgány zdravotnické služby. Po dobytí a zajištění užšího předmostí se započne stavba válečného mostu, aniž se přeruší převážení.

Útok k dobytí širšího předmostí je pravidelnou útočnou akcí plně podporovanou ochrannými jednotkami a převezenými bateriemi. Vojska přes most se přesunují podle taktické potřeby, obvykle je pořad přechodu: pěchota, spojovací jednotky, dělostřelectvo, bojový trén a postupně další služby.

Spojení. Velmi důležitou otázkou za přechodu je zabezpečení spojení. Běžný telefonní kabel lze vésti jen přes řeky široké 100—150 metrů, u širších toků lze výhodně užiti říčního kabelu.

Spojovací síť za přechodu se skládá ze sítě na vlastní straně řeky, ze sítě vedoucí přes řeku a ze sítě na druhém břehu. Na vlastní straně řeky jsou to síť bitevní a technická, spojující velitelství divise s ochrannými jednotkami, s veliteli převážených jednotek a s veliteli míst převážení, s veliteli mostů a s místy vyčkávacími. Pro spojení přes řeku budou zpravidla až do dobytí užšího předmostí velitelé odkázáni na pozorování, optické spojení, radiotelegrafii, poštovní holuby, letce a na převážené spojky. Telefonní jednotky jsou převáženy zpravidla až se čtvrtým sledem. Kladení 60pramenového říčního kabelu lze započítati při převážení 2. až 3. sledu, neboť telefonní vedení přes řeku vejde v činnost zřídka před dobytím užšího předmostí. Spojovací síť na nepřátelském břehu je bitevní sítí útočících vojsk. Se zřízením těchto telefonních linek lze počítati rovněž až po dobytí užšího předmostí.

Pro přechod řeky v posícním boji platí podobné zásady jako v pohybné válce, průzkum a přípravy však budou důkladnější a budou

¹⁴⁾ Náš předpis nepodává tak určitých údajů a naopak uvádí, „že rozvrh palby musí býti pružný“. (Pozn. red.)

nasazeny mohutnější prostředky. Rozhodující význam má překvapení nepřítele.

Násilný přechod menších toků vyžaduje méně času a prostředků, překvapení však je nesnadnější. Přechod bude často proveden na mnoha místech brody, plavidly z materiálu nalezeného na místě a po útokových lávkách (gyorshíd = rychlý most). Často bude přikročeno k přechodu hned příštího dne — obyčejně za svítání — po dosažení řeky a bez dělostřelecké přípravy nebo se zcela krátkým palebným přepadem. Pro taktické provádění přechodu a pro boj na druhém břehu platí všeobecně pravidla pro přechod velkých řek.

Pro úspěch přechodu řeky za pronásledování je rozhodující rychlost pronásledujících vojsk, které mohou následováním v patách za nepřítelem na široké frontě zameziti zničení stálých přechodů nebo dokonce zachytiti bez větších ztrát na druhém břehu. Proto jsou při pronásledování k řece zesíleny rychlé jednotky pěchotou na autech, obrněnými automobily, vlaky a dělostřelectvem a doplněny technickými prostředky pro přechod řeky a letectvem. Podobně jsou vybaveny silné předvoje, jejichž úkolem je dobýti předmostí, dříve než se nepřítel zařídí k obraně. Jejich boj je pružný, úsilí je přenášeno na místa, kde se přechod zdařil. Pokračuje-li pronásledování, ponechají přední jednotky na přechodech část sil k jejich ochraně před útoky letectva, pozemních a říčních sil. Nezdaří-li se přechod, je třeba přikročiti k pravidelnému násilnému přechodu.

Při ústupu přes řeku je třeba dbáti, aby hlavní síly mohly překročiti řeku mimo dosah nepřítele. Proto velitel vyšle včas k řece rychlé jednotky (jezdeckvo nebo, vhodněji, cyklisty) doplněné materiálem a ženijním vojskem s úkolem zabezpečiti stálé přechody proti útokům pozemních vojsk, letectva a říčních sil, nebo podle potřeby zbudovati další přechody. K zamezení ztráty materiálu je vhodné budovati nové přechody výhradně z místních zdrojů.

Rychlé jednotky je třeba včas vystřídati silnými zadními voji a vyslati vstříc nepříteli, aby brzdily jeho postup. Zdaří-li se uniknutí z dosahu nepřítele, je přechod řeky poměrně snadnou operací, pronásleduje-li však nepřítel v patách, je nutno, aby zadní voje obsadily široká a hluboká předmostí a kryly přechod hlavních sil až do sebeobětování. Jejich obrana je podporována palbou všeho již přešlého dělostřelectva a bateriemi jim přidělenými. Po přechodu armády ustoupí zadní voje za noci a v předmostí ponechají ke klamání nepřítele jen slabé prvky s jednotlivými děly; tyto částice se přepraví za svítání buď plavidly nebo přejdou po útokových lávkách. Přechody se snesou nebo zničí zčásti již po odchodu hlavních sil, zbytek po přechodu zadních vojů.

Pokračuje-li se v ústupu, využije se řeky jako překážky k boji na zdrženou. Na řece se zanechají silné a dobře dělostřelectvem vybavené zadní voje, které se zařídí k obraně přímo na břehu, zřídí na řece souvislou palebnou přehradu a nutí nepřítele k provedení násilného přechodu. Hlavní úkol má dělostřelectvo dalekými palbami, jeho část bývá v záloze a zasáhne, až když se projeví úmysl nepřítele. Tvrdšíjším odporem lze nepřítele zdržeti na dlouhou dobu; jakmile jeho násilný přechod pokročí, ustoupí zadní voje a odhalí čelí dalšího ústupového sledu.

(Příště dále.)